

Høringsuttalelse til representantforslag 144S

16. mars 2023

Norsk Lektorlag støtter representantforslag 144S. Vold og trusler i skoleverket er et stort problem både for medelever og lærere. «Elever» er ikke bare «barn», men også fullvoksne ungdommer som kan utgjøre et betydelig skadepotensial for medelever og skolens ansatte. Vold og trusler i skolen er et alvorlig arbeidsmiljøproblem som må forebygges bedre. Skoleledelsen må gi ansatte nødvendig skoling og ha oppdaterte risikovurderinger og beredskapsrutiner.

Lektorlagets merknader til de fem forslagene

Forslag 1) Styrking av lærernes stilling i skolen – økt myndighet, utvidede fullmakter, anledning til å gripe inn og beskytte seg selv og andre

Stortinget får våren 2023 en historisk mulighet til å sette gode rammer for kvalitet i norsk skole, også ved å hjemle tiltak som kan forebygge vold og trusler, i behandlingen av ny opplæringslov. Vi mener opplæringsloven bør uttrykke tydelig hvilken rett lærer har til å avverge skade og til bruk av fysiske inngrep mot elevene. Ulike kategorier av lovlig inngripen må synliggjøres.

Forslag 1) skoleledelsens mulighet og virkemidler til å håndtere og reagere på vold og trusler i skolen

Representantforslaget foreslår en styrking av skoleledelsens mulighet og virkemidler til å håndtere og reagere på vold og trusler i skolen. Dette støttes.

Norsk Lektorlag har følgende forslag til konkrete lovendringer som regjeringen bør vurdere:

- I. At det innføres en rett for undervisningspersonalet til å bli informert om voldelige elever ved skolen/ at skolen pålegges en plikt til å informere lærere om farlige elever. Saers-saken¹ avklarte at skolen har en plikt til å informere undervisningspersonale om voldelige elever, men dette er enda ikke lovfestet. Dette er en del av skolens forebyggende arbeid mot vold i skolen. Til nå har skolene ment at elevens personvern er viktigere enn at alle lærere ved skolen har rett til å bli informert om potensielt farlige elever ved skolen.
- II. At all informasjon om elever må overføres fra barneskolen til ungdomsskolen, og fra ungdomsskolen til videregående skole uten hinder av taushetsplikt, og uten at eleven og de foresatte må samtykke til at relevant informasjon om eleven overføres fra ungdomsskolen til videregående skoler.

Systematisk overføring av nødvendig informasjon og kunnskap om enkeltelever i overgangen mellom ungdomsskole og videregående skole er et svært viktig grep som vil innebære at de videregående skolene er informert på forhånd om særskilt voldsutsatte elever, og har mulighet for å ta forebyggende grep for å sikre elever og lærere en trygg skole og arbeidsplass.

- III. At skoleregler som er viktige for universelle elevrettigheter reguleres nasjonalt gjennom retningslinjer eller gjennom en kombinasjon av nasjonale skoleregler og lokale tillegg/

¹ Borgarting lagmannsretts dom, LB-2018-99032.

tilpasninger, og ikke på lavest mulig nivå. Dette gjelder for eksempel at skolen skal ta ansvar for at alle ulykker og voldshendelser avviksmeldes.

Forslag 2. Stortinget ber regjeringen sørge for økt fokus på klasseledelse i lærerutdanningen.

Det er et mangfold av lærer- og lektorutdanninger som kvalifiserer for tilsetning i norsk skole, og vi støtter at klasseledelse fortsatt skal inngå i disse utdanningene. Hvordan en tilrettelegger for gode og trygge læringsmiljøer for elever i ulike aldre, bør inngå i de forestående rammeplanrevisjonene.

Forslag 4) oppfølgingsteam ved sterkt belastede skoler

Et oppfølgingsteam kan være en forsterking på enkelte skoler, men vi er opptatt av at alle skoler skal ha gode rutiner på plass for å håndtere vold og trusler.

Å undervise og følge opp elever med ulike behov og utfordringer er en del av lektorenes arbeidshverdag. Når vi bruker begrepet «laget rundt eleven og læreren», er det fordi det ofte er faglærere og kontaktlærere som først fanger opp behov og problemstillinger rundt enkeltelever som krever videre oppfølging. Faglærere og kontaktlærere utgjør derfor en viktig førstelinje, uten å kunne eller skulle løse alle problemer. Norsk Lektorlag er opptatt av at laget skal bygges rundt eleven og læreren, og at de ulike aktørene i dette «laget» skal ha spesifikke ansvars- og arbeidsoppgaver knyttet til å sikre elevenes rettigheter, eksempelvis elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø. Våre medlemmers erfaring tilsier behov for tydeligere ansvarsfordeling mellom profesjonene som er tilknyttet skolen.

Forslag 4) Faste rutiner for politianmeldelse fra skolens side ved alvorlig vold og trusler

Representantforslaget ber Stortinget vurdere innføring av faste rutiner for politianmeldelse fra skolens side ved alvorlig vold og trusler. Dette støttes.

Om en elev eller lærer blir utsatt for en straffbar handling av medelever, skal de være trygge på at dette politianmeldes, uansett hvor i landet de bor. Dette gjelder også når skolereglene har tiltak og virkemidler som omfatter handlingen. Ansvaret for å anmelde straffbare forhold skal ligge hos skoleeieren og skoleledelsen. I dag opplever vi dessverre at noen skoler overlater til lærere og elever som utsettes for vold eller straffbare handlinger å selv anmelde forholdet.

Forslag 4) Vurdere hvilke reaksjoner som kan ilegges personer som utøver vold og trusler i skolen

Bortvisning av elever og fratagelse av skoleplass

Når elever som utøver vold, trusler eller på andre måter saboterer andre elevers rett til et trygt læringsmiljø ikke mister skoleplassen i videregående opplæring, må skolen få de nødvendige ressurser til å følge disse elevene opp på en måte som ivaretar deres rettigheter samtidig som denne oppfølgingen ikke går ut over de andre elevenes rettigheter, og ikke negativt påvirker de ansattes rett til et trygt arbeidsmiljø i henhold til arbeidsmiljøloven.

Det kan ikke være opp til den enkelte lærer å håndtere slike elever samtidig som hen skal drive opplæring, tilpasset undervisning, underveisvurdering mm, av de andre elevene.

For å sikre at skolen er en trygg arbeidsplass, bør elever i videregående skole som utviser adferd til skade for ansatte og medelever, lettere kunne fratas vanlig skoleplass.

Bortvisning for resten av skoleåret for elever i videregående opplæring er et alternativ knyttet til særlige alvorlige brudd på skoleregler.

Skolens reaksjonsmåter ved uakseptabel adferd bør være tydelige, og først og fremst markere at skolen plikter å beskytte arbeidsro, trivsel og trygghet for de andre elevene. Skolen må kunne sørge for at enkeltelever som ødelegger andre elevers læringsmiljø, ikke skal kunne tillates å fortsette med dette. Det må kunne stilles tydelige krav til elever i videregående opplæring.

Pålagt skolebytte er et annet virkemiddel. Utfordringen ved pålagt skolebytte er at elevens atferd følger med.

Forslag 5. Stortinget ber regjeringen om årlig å rapportere om statistikk og utviklingen når det gjelder vold og trusler i norsk skole.

Vi støtter forslaget, som forutsetter at avviksmeldinger registreres. Dette kan administrativt personale